

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 15 april 2019
Ons kenmerk 16/BC/2019001073
Behandeld door de dames M.J. Kramer en D. Strijker
Onderwerp: Aanbieden eindadvies informateur
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

Hierbij informeer ik u over het informatieproces. In de afgelopen twee weken is gesproken met alle twaalf partijen. Op basis van de eerste gespreksronde heeft de informateur aangegeven dat verdere verkenning nodig is om het eindadvies te kunnen opstellen. Dat is gebeurd in de vorm van een gezamenlijk gesprek met de vier grootste partijen PvdA, FvD, VVD en CDA.

De tussenstap was voor de informateur voldoende om een advies te kunnen geven. Het advies is gebaseerd op de dertien gevoerde gesprekken. Alle verslagen van die gesprekken zijn bijgevoegd bij het eindadvies. De informateur heeft haar eindadvies aan mij aangeboden en ik wil dat graag aan uw Staten aanbieden.

Mijn voorstel aan uw Staten is het voorstel van de informateur over te nemen. De informateur en ik geven graag in een ingelaste vergadering een toelichting op het advies. Wij horen graag van het presidium a.i. (de vergadering van de gezamenlijke fractievoorzitters) na hun overleg maandagavond 15 april 2019 wanneer de ingelaste vergadering kan plaatsvinden.

Ik wil ook via deze weg de informateur bedanken voor een zorgvuldig proces.

Hoogachtend,

C. Bijl,
fractievoorzitter PvdA

Bijlagen:
1. Aanbiedingsbrief informateur
2. Eindverslag informateur
3. Verslagen van de gesprekken

Aan:
De fractievoorzitter
van de PvdA, de heer Bijl

Assen, 15 april 2019

Onderwerp: Eindverslag informateur

Geachte heer Bijl,

Hierbij informeer ik u over mijn bevindingen als informateur in de verkenning naar een mogelijke coalitie die op voldoende draagvlak in uw Provinciale Staten kan rekenen. In de bijlage vindt u mijn eindverslag.

Graag wil ik iedereen die bij dit proces betrokken was hartelijk danken voor het vertrouwen, de openheid en goede sfeer tijdens de gesprekken. De betrokkenheid van de partijen bij deze fase van de collegevorming voor de komende vier jaren was groot. De wijze waarop de gesprekspartners van de partijen zich hadden voorbereid heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de mogelijkheid om dit advies te kunnen opstellen.

Wanneer Provinciale Staten over dit rapport gaan debatteren, ben ik beschikbaar voor een toelichting en het beantwoorden van vragen. Ik wens u veel succes en wijsheid met het vervolg van dit proces.

Hoogachtend,

Roelle Goettsch
Informateur

Bijlagen:

- Eindadvies informateur
- Verslagen van de gesprekken tussen de informateur en gekozen partijen in de Provinciale Staten van Drenthe 2019

Opdracht

Op 25 maart 2019 heeft de PvdA, grootste partij in de verkiezingen voor Provinciale Staten in Drenthe mij verzocht om als informateur op te treden.

De opdracht van de PvdA was als volgt geformuleerd:

Op basis van de verkiezingsuitslag van woensdag 20 maart jl. bij alle Statenfracties te verkennen:

- Hoe de verkiezingsuitslag wordt geïnterpreteerd;
- Wat voor betreffende partij de belangrijkste thema's voor de aankomende bestuursperiode zijn;
- Wat voor de provincie Drenthe de belangrijkste thema's voor de aankomende bestuursperiode zijn;
- Of er bereidheid is om collegeverantwoordelijkheid te nemen;
- Welke coalities voor de hand liggend en verdedigbaar zijn en welke samenstelling daarbij de voorkeur van betreffende partij heeft, inclusief het aantal gedeputeerden;
- Of er - en zo, ja welke - randvoorwaarden of breekpunten bij deelname in de coalitie bestaan.

Het resultaat van de verkenning moet zijn:

- Na verwerking van alle door partijen ingebrachte adviezen een eindverslag met een advies voor een mogelijke coalitie, die op voldoende draagvlak kan rekenen in de nieuwe Provinciale Staten.

Werkwijze

Na het duidingsdebat in de vergadering van Provinciale Staten op donderdag 28 maart jl. ben ik met ingang van vrijdag 29 maart 2019 in gesprek gegaan met alle partijen. Op woensdag 10 april jl. heeft op mijn verzoek een tweede gezamenlijk gesprek plaatsgevonden met de vier grootste partijen: PvdA, Forum voor Democratie (FvD), VVD en CDA.

In deze tweede gespreksronde heb ik invulling gegeven aan het breed gedragen verzoek van een meerderheid van de partijen om eerst een deelname van FvD in de te vormen coalitie te onderzoeken. De verkiezingsuitslag vraagt om het zorgvuldig wegen van de mogelijkheden om recht te doen aan de partijen die winst hebben geboekt. FvD is als nieuwe partij met 6 zetels in Provinciale Staten gekomen. Uit de eerste ronde gesprekken waren drie thema's naar voren gekomen die om nadere verdieping vroegen: de sociale agenda, klimaat en energie en maatschappijvisie.

Van alle gesprekken zijn verslagen gemaakt die na akkoord van de betreffende partij zijn toegevoegd als bijlagen bij het advies.

Onderzoek naar deelname Forum voor Democratie in de coalitie

In de tweede gespreksronde tussen de vier grootste partijen is gebleken dat op het thema sociale agenda overeenstemming mogelijk is. Met de kanttekening dat de financiering hiervan een punt van discussie is. Op het thema klimaat en energie bleek een scherpe tegenstelling tussen FvD en de overige partijen. Ook op het thema maatschappijvisie kwam naar voren dat bij betrokkenheid van het college bij de aanpak van vraagstukken als vluchtelingenopvang, integratie en inclusieve samenleving overeenstemming niet voor de hand ligt tussen Fvd en de andere partijen.

Conclusies

Mijn conclusie is dat hoewel de vier grootste partijen op een aantal onderwerpen overeenstemming lijken te hebben, uit de tweede gespreksronde ook blijkt dat een samenwerking in een coalitie niet realistisch en haalbaar is. Dit komt vooral door het thema klimaat en energie.

Hierbij weeg ik ook de context dat een meerderheid van de partijen in Provinciale Staten benoemd heeft dat het thema klimaat en energie in de komende vier jaar een belangrijke taak en opgave zal zijn voor de provincie.

Op basis van de resultaten van de eerste en de tweede gespreksronde gezamenlijk concludeer ik dat een coalitie van PvdA, VVD en CDA aangevuld zou kunnen worden met CU en GL.

Deze partijen hebben op belangrijke thema's: sociale agenda, klimaat en energie, economie en arbeidsmarkt aangegeven dat ze, uitgaande van hun standpunten en politieke kleur, bereidheid hebben om tot overeenstemming te komen. Op mobiliteit, landbouw en natuur liggen de verhoudingen scherper, maar op grond van de ervaren constructieve samenwerking in de afgelopen vier jaar zijn deze partijen van mening dat ze elkaar ook hierin moeten kunnen vinden.

Met deze combinatie ontstaat in zetelaantal een ruime meerderheid in Provinciale Staten. Niet alleen getalsmatig, maar ook inhoudelijk hebben een aantal andere partijen aangegeven dat deze combinatie een passende vertaling is van de verkiezingsuitslag, mocht de verkenning naar deelname van FvD niet tot resultaten leiden.

Mijn advies is om met PvdA, VVD, CDA, GL en CU de onderhandelingen te starten voor een akkoord op hoofdlijnen.

Aandachtspunten

Hierbij wil ik graag de volgende aandachtspunten benoemen:

- een meerderheid van de partijen heeft aangegeven dat een akkoord op hoofdlijnen voldoende ruimte voor betrokkenheid van Provinciale Staten moet bieden. Er zijn ook suggesties gedaan om die betrokkenheid nog meer inhoud te geven door voorafgaand aan de onderhandelingen in Provinciale Staten het gesprek aan te gaan. Hierbij kan het gaan over de keuzes voor onderwerpen die in het coalitieakkoord worden vastgelegd en welke onderwerpen of vraagstukken zich mogelijk lenen voor

een ontwikkeling van beleid en uitvoering in nauwe samenwerking met de Staten in de komende jaren.

- een ander belangrijk punt is contact met en betrokkenheid van maatschappelijke organisaties, bedrijven, bewoners bij het ontwikkelen van (nieuw) beleid op onderwerpen die in de maatschappij leven. Meerdere partijen willen op dit onderdeel ook (vernieuwende) vormen van burgerbetrokkenheid en samenwerking ontwikkelen, bijvoorbeeld in het kader van de Omgevingswet.
- in een collegiaal bestuur is het aan te bevelen dat iedere partij een gedeputeerde voordraagt. In de verdeling van de zwaarte van de portefeuilles kan eventueel het verschil in zetelaantal vertaald worden.
- Er is extra aandacht nodig voor de onderlinge verhoudingen in het college nu de huidige coalitie wordt uitgebreid met een partij die niet eerder bestuursverantwoordelijkheid heeft gedragen. Om ook in 'zwaar weer' elkaar als collegiaal bestuur te kunnen vinden en steunen is aandacht voor onderlinge samenwerking en vertrouwen een belangrijk aandachtspunt. In de vele contacten in en buiten de provincie is een betrouwbaar en stevig bestuur van Drenthe een belangrijke factor in het behalen van resultaten.
- Bij het voeren van de onderhandelingen is het aan te bevelen om naast de formateur van de PvdA C. Bijl een onafhankelijk gespreksleider in te zetten. Deze kan het proces in afstemming met de partijen vormgeven, de gesprekken leiden en de voortgang bewaken. Verder kan deze gespreksleider erop toezien dat partijen aan tafel hun standpunten voldoende kunnen inbrengen en in gezamenlijkheid komen tot een akkoord op hoofdlijnen.

Roelie Goettsch
Informatieur

Verlagen van de
gesprekken

tussen de informateur en
gekozen partijen

in de Provinciale Staten
van Drenthe 2019

Verslag gesprek informateur en CDA over collegevorming 2019-2023

Gesprekpartners : mevrouw R. Goettsch (informateur), de heer B. van Dekken (CDA) en de heer H. Jumelet (CDA)
Verslaglegging : mevrouw M. Kramer en mevrouw D. Strijker (provincie)
Locatie : provinciehuis te Assen
Datum : vrijdag 29 maart 2019
Tijdstip : 9.00 – 10.00 uur

Opening

De informateur schetst het proces en benoemt welke onderwerpen in het gesprek aan de orde komen. Van het gesprek wordt een bondig verslag gemaakt. Het concept wordt voor goedkeuring aan de gesprekpartners voorgelegd. Alle definitieve verslagen worden door de informateur tijdens de extra PS-vergadering als bijlage bij het eindverslag openbaar gemaakt. Tegelijkertijd zal de informateur haar adviezen over de collegevorming weergeven. Tot die tijd blijft de inhoud van het verslag onder de gesprekspartners.

Terugblik PS-vergadering 28 maart (duiding verkiezingsuitslag)

De verkiezingscampagne is met veel enthousiasme gevoerd. Het CDA heeft een zetel verloren, was een teleurstelling. Niet de enige provincie waar verloren is; alleen in Zeeland gewonnen. Sommige partijen meer gewonnen, sommige verloren. Twee nieuwe partijen: PvdD en FvD. Veel aandacht voor FvD, terwijl de andere kant ook is dat 80% van de kiezers heeft gestemd op partijen die al meededen. Daarbij de constatering dat de huidige coalitiepartijen (met uitzondering van de CU) evenals het CDA een zetel verloren heeft, maar dat de huidige oppositiepartijen (met uitzondering van GL) soms sterk in zetelaantal terug zijn gegaan.

Terugblik huidige en vooruitblik komende collegeperiode

Versplinterd landschap, grootste partij nog nooit zo klein geweest. Om recht te doen aan de verkiezingsuitslag vraagt dit om samenwerking en een akkoord op hoofdlijnen. Hiermee is er ook voor andere partijen voldoende ruimte om hun ideeën in te brengen. Afgelopen vier jaar ook gebeurd, zal nog meer gebeuren komende tijd.

Voor het CDA staat: iedereen doet mee en doet ertoe. Constructief en oplossingsgerichtheid is de basis voor samenwerken voor het CDA. Afgelopen periode heeft het CDA partijen gezien die dat zeker hadden. En dat is de komende periode ook nodig. Ook bij het maken van het akkoord wil het CDA zoveel mogelijk partijen betrekken. Voorkeur gaat uit naar de in de afgelopen tijd bewezen constructieve partners: dat zijn PvdA, CU en VVD in ieder geval.

Uitstraling openbaar bestuur is belangrijk met goede intercollegiale verhoudingen en stabiliteit. CDA sluit geen partij uit. Randvoorwaarde is wel constructief en oplossingsgerichtheid in handelen. Van belang is ook te kijken naar waar de overeenkomsten zijn.

Belangrijke inhoudelijke thema's komende collegeperiode

CDA vindt de volgende thema's belangrijk:

1. Sociale agenda: het programma Leefbaarheid en Krimp beschrijft de tweedeling in de samenleving in de provincie, als het gaat om onderwijs, wonen, bereikbaarheid, digitale bereikbaarheid, op inkomen, werk, mogelijkheden en kansen. Voor het CDA gaat het om mensen. Het CDA wil in de sociale agenda meer ruimte om daaraan te werken. Dat is niet makkelijk in de rol en verantwoordelijkheid van de provincie. Gaat ook vaak om gedrag en houding. De zorgtafel is daar een goed voorbeeld van. Misschien niet op het eerste gezicht een rol en taak voor de provincie.

2. Klimaat en energie: CDA staat voor Parijs en wat daar is afgesproken. Neemt afstand van woord klimaathysterie. Gaat om vier dingen: haalbaar, betaalbaar, gelijk Europees speelveld en realisme. Om het eerlijk verdelen van lusten en lasten.
3. Voor het CDA is samenwerking belangrijk. Met 12 + 1, plus de waterschappen en de drie omliggend provincies: Groningen, Fryslân, Overijssel. Het platteland doet er voor het CDA toe. Voorzieningen zijn belangrijk, dus een vitaal platteland.
4. Balans van natuur en landbouw is voor CDA belangrijk. In de praktijk blijken deze zaken goed te koppelen. Afgelopen periode is geïnvesteerd in de koplopers, nu nog meer investeren in het peloton. Wat betreft het natuurpact: staat een handtekening onder. In 2021 een tussenevaluatie. De belangen maken realisatie ingewikkeld, net als de financiële middelen, de druk op de ruimte. Er staat een grote ruimtelijke keuze voor de deur: hoe gaan we de ruimte in Drenthe benutten. Daar moet een fundamentele discussie over gevoerd worden. In dat licht is ook de Omgevingswet een belangrijk thema de komende tijd.
5. De weg vinden in de landelijke en de Europese politiek is voor CDA belangrijk. Ook om zaken te realiseren. De lijnen naar de Tweede Kamer, ministers moeten openblijven. De wederkerigheid is ook belangrijk.

PS-GS

Samenwerking met FvD: iedereen doet mee. Het CDA weet niet precies waar FvD in Drenthe voor staat. Bijvoorbeeld op het gebied van de opvang van vluchtelingen (zoals drie jaar geleden het geval was) is dat belangrijk. Met 6 van de 41 zetels, doet FvD bestuurlijk stevig mee in “het hoogste orgaan”, te weten de Staten van Drenthe. In het formatieproces dienen partijen altijd in het achterhoofd te houden dat ze een zo breed mogelijk draagvlak creëren. Tijdens het uitvoeren van het akkoord steeds met elkaar kijken waar accenten liggen bij oppositiepartijen. Een brug kan in ieder geval geslagen worden door in een akkoord op hoofdlijnen ruimte te geven aan andere partijen om hun inbreng te geven.

Voorkeur collegevorming

Een stabiele, oplossingsgerichte coalitie is het doel voor het CDA. Het zou een vijf partijen akkoord kunnen worden. Voor het CDA is een ruimere meerderheid belangrijk. GroenLinks is op basis van hun verkiezingsprogramma logischer dan FvD: 21 zetels is een smalle basis voor een coalitie. Het CDA ziet liever niet dat de coalitiemeerderheid bestaat uit slechts 1 zetel. Voor het CDA is 5 gedeputeerden geen breekpunt. Deeltijd-bestuurderschap bestaat in de praktijk niet. CDA zou willen voortzetten dat iedere partij een gedeputeerde heeft. De zwaarte zou terug te vinden moeten zijn in de portefeuilleverdeling.

Sluiting

Verslag gesprek informateur en GroenLinks over collegevorming 2019-2023

Gesprekpartners : mevrouw R. Goettsch (informateur), de heer H. Kuipers (GroenLinks) en de heer H. Nijmeijer (GroenLinks)
Verslaglegging : mevrouw M. Kramer en mevrouw D. Strijker (provincie)
Locatie : provinciehuis te Assen
Datum : vrijdag 29 maart 2019
Tijdstip : 10.10 – 11.10 uur

Opening

De informateur schetst het proces en benoemt welke onderwerpen in het gesprek aan de orde komen. Van het gesprek wordt een bondig verslag gemaakt. Het concept wordt voor goedkeuring aan de gesprekspartners voorgelegd. Alle definitieve verslagen worden door de informateur tijdens de extra PS-vergadering als bijlage bij het eindverslag openbaar gemaakt. Tegelijkertijd zal de informateur haar adviezen over de collegevorming weergeven. Tot die tijd blijft de inhoud van het verslag onder de gesprekspartners.

Terugblik PS-vergadering 28 maart (duidingsdebat verkiezingsuitslag)

De verwachting van GroenLinks dat de coalitie haar meerderheid zou verliezen is uitgekomen. Verder is uitgesproken dat het goed is met alle partijen te praten om tot een oordeel over stabiele besturing van Drenthe te komen.

Terugblik huidige en vooruitblik komende collegeperiode

GroenLinks geeft aan zich in de huidige collegeperiode constructief te hebben opgesteld in haar rol van oppositiepartij. Ook kijkt ze terug op een plezierige samenwerking met alle partijen. Vooruitkijkend naar de komende collegeperiode geeft ze aan dat het voor hen lastig in te schatten is wat FvD in Drenthe wil bereiken. Ze zijn benieuwd naar hun standpunten.

Belangrijke inhoudelijke thema's komende collegeperiode

GL vindt de volgende thema's belangrijk:

1. **Klimaat:** aan het einde van de komende collegeperiode moet de realisatie van klimaatdoelen 2030 vergevorderd zijn. Aan de provincie de taak om breed in gesprek te gaan. Er zit spanning op de opgave en het draagvlak daarvoor. Provincie zou inwoners moeten overtuigen zelf invulling te geven aan de klimaatopgave. Draagvlak is weliswaar van belang, maar resultaat naar 2030 telt. Dit alles passend binnen de provinciale verantwoordelijkheid.
2. **Biodiversiteit:** verbinden van biodiversiteit aan natuur en landbouw in plaats van tegenstellend benaderen. In het huidige beleid wordt een duidelijk doel van toekomstgerichte landbouw gemist, terwijl er veel middelen naartoe gaan. De verleende subsidies gaan veelal naar investeringen in machines en in mindere mate naar de versterking van biodiversiteit. Binnen het programma Toekomstgerichte landbouw zouden middelen naar natuur verschoven kunnen worden. GroenLinks ziet daar mogelijkheden voor. Het overkoepelende doel is biodiversiteit behouden en versterken.
3. **Sociale agenda:** de provincie moet niet op de stoel van gemeenten gaan zitten. Graag ziet GroenLinks sport en bewegen weer terug op de agenda. Niet alleen grote sportevenementen, maar vooral de gewone burger in beweging krijgen. Dit sluit goed aan bij het thema leefbaarheid. Daarnaast diversiteit en inclusieve samenleving los van cultuurbeleid benaderen. Het sociaal programma moet een eigen hoofdstuk krijgen, zodat niet alleen krimp maar leefbaarheid in breedste zin aandacht krijgt.
4. **Gezondheid:** nabije en bereikbare zorg voor inwoners vraagt aandacht. Net als preventieve zorg. Nog zoekend naar positie die de provincie zou moeten nemen. De provincie gaat er niet over. Wel

stelliger een rol innemen richting Den Haag. Van belang is aan de voorkant aan te geven welke thema's voor de provincie belangrijk zijn. Noordelijke samenwerking is hierin belangrijk.

PS-GS

GroenLinks ziet vanwege de versnipperde zetelverdeling in de Staten meer ruimte voor PS in het oordelen over beleid. GS stelt zich in dat geval neutraal op.

Voorkeur collegevorming

GroenLinks is bereid om collegeverantwoordelijkheid te nemen. Voorkeur voor een coalitie over links met in ieder geval PvdA. Ook met de huidige coalitiepartijen ziet ze een samenwerking zitten.

In dit stadium om inhoudelijke redenen geen samenwerking met FvD en PVV. Wel bereid om compromissen op de inhoud te sluiten, maar de balans van geven en nemen moet goed zijn. De thema's zouden in de uitwerking een beweging richting de standpunten van GroenLinks moeten laten zien.

Geen aandacht voor klimaatopgave is een breekpunt. Coalitie met een krappe meerderheid in PS van eenentwintig zetels is bespreekbaar en ook te doen. Een ruimere meerderheid geeft meer comfort. Geen bezwaar tegen vijf partijen met vijf gedeputeerden. Ook vier partijen is een optie. GroenLinks wil niet meedoen in de coalitie zonder gedeputeerde.

Sluiting

Verslag gesprek informateur en PvdA over collegevorming 2019-2023

<i>Gesprekpartners</i>	:	<i>mevrouw R. Goettsch (informateur), de heren Bijl en Loof en mevrouw Roggen (PvdA)</i>
<i>Verslaglegging</i>	:	<i>mevrouw M. Kramer en mevrouw D. Strijker (provincie)</i>
<i>Locatie</i>	:	<i>provinciehuis te Assen</i>
<i>Datum</i>	:	<i>vrijdag 29 maart 2019</i>
<i>Tijdstip</i>	:	<i>11.20 – 12.20 uur</i>

Opening

De informateur schetst het proces en benoemt welke onderwerpen in het gesprek aan de orde komen. Van het gesprek wordt een bondig verslag gemaakt. Het concept wordt voor goedkeuring aan de gesprekpartners voorgelegd. Alle definitieve verslagen worden door de informateur tijdens de extra PS-vergadering als bijlage bij het eindverslag openbaar gemaakt. Tegelijkertijd zal de informateur haar conclusies over de collegevorming weergeven. Tot die tijd blijft de inhoud van het verslag onder de gesprekspartners.

Terugblik PS-vergadering 28 maart (duiding verkiezingsuitslag)

In de programma's van de partijen moeten voldoende aanknopingspunten zitten om samen te werken, net als de afgelopen vier jaar. Drie partijen hebben gewonnen: FvD, GL en PvdD. Andere partijen hebben in meer of mindere mate verloren. De twee grote winnaars: FvD en GL, zijn moeilijk in één college te brengen. Bij FvD zijn er standpunten die diametraal op een aantal andere standpunten staan. Daar heeft de lijststrekker op 28 maart geen afstand van genomen. Daar moet meer duidelijkheid over komen. Klimaat wordt niet heiligverklaard door de PvdA, maar als de afstand tot elkaar op dit onderwerp te groot is, wordt samenwerken moeilijk. Het is niet het allerbelangrijkste thema, dat is de sociale agenda. Die sociale agenda staat ook voor een werkwijze van waaruit aan het klimaat gewerkt kan worden.

Wat betreft de verkiezingsuitslag: dan zijn FvD en GL in beeld. Vanuit de samenwerking in de afgelopen 4 jaar zijn dat de huidige coalitiepartners. En bij PvdA liggen ook de SP en D66 dichtbij. De eenmansfracties lijken niet noodzakelijk voor een coalitie. En met de PVV zijn grote verschillen die sterk benadrukt worden door de PVV.

Terugblik huidige en vooruitblik komende collegeperiode

PvdA kijkt in eerste instantie naar de taken van de provincie: immigratie is geen Drents onderwerp voor de Staten. Waar de provincie op moet acteren is de RES (Regionale Energie Strategie), dat is een provinciale taak.

Belangrijke inhoudelijke thema's komende collegeperiode

1. Sociale agenda: heel belangrijk, net als inclusiviteit. Het gaat dan over laaggeletterdheid, iedereen doet mee. Aandacht voor zorg op het platteland, bereikbaarheid op het platteland. Daar heeft de provincie een faciliterende rol.
2. Volkshuisvesting: is een belangrijk punt. Daar zijn gemeenten en corporaties bij nodig. De provincie kan niet langer aan de zijlijn staan. Bodemproblematiek in b.v. Noordenveld zijn problemen die ook de provincie aangaan. Het raakt heel veel mensen, die daar onzeker van worden. De eerste verantwoordelijkheid is die van de gemeente, de provincie heeft daar ook een rol. Dan gaat het over een andere opstelling van de provincie. Ook budgettair wil de PvdA daar andere keuzes in maken.
3. Klimaat en energie: coöperatief en samenwerkend handelen, dat wil de provincie stimuleren. Daar waar het niet van de grond komt, kan een bijdrage van de provincie stimuleren. Verbinding is de rode draad bij alle thema's van de PvdA: hoe geef je met elkaar vorm aan de Drentse samenleving? Dat is moeilijk om binnen de provincie tussen de oren te krijgen. De start van opgaven ligt in de provincie, niet in het provinciehuis. We willen op een zorgvuldige

manier omgaan met mensen en het landschap. De wijze waarop is net zo belangrijk als het halen van het doel. Duurzaamheid gaat ook over een andere mentaliteit, niet alleen over het halen van de cijfertjes. Die cijfers komen wel als je gaat werken aan de mentaliteit.

4. Economie: sterke steden en een vitaal platteland. Sterke steden die een verzorgingsplaats zijn voor het achterland. Op het platteland kan niet alles in de benen gehouden worden. PvdA wil voorzieningen bereikbaar houden in de grotere steden. Zodat ze een spin in het web zijn. Daar speelt openbaar vervoer een belangrijke rol in. Bedrijvigheid volgt mobiliteit. Mobiliteit is belangrijk: rotonde Gieten, snelle treinverbinding Assen – Zwolle en ook Emmen – Zwolle. De Nedersaksenlijn is een stip op de horizon.
5. Samenwerking: de verschillende allianties zijn van belang zoals de Dutch Tech Zone, regio Zwolle, Regio Groningen Assen, samenwerking met Duitsland.

PS-GS

De entree van FvD moet wel vertaald worden als een signaal. Bijvoorbeeld rondom duurzaamheid, er moet gewerkt worden aan draagvlak onder inwoners. Dat is moeilijk, de verkiezingen zijn toch vooral een landelijke reflectie. Als de PvdA terugkijkt naar de afgelopen vier jaar, heeft de coalitie veel goede dingen gedaan. De signalen van de kiezers nemen we heel serieus. Daar kan en wil de PvdA niet omheen. Hoe dat in de praktijk gestalte moet krijgen, hangt ook af van de gesprekken de komende tijd. Woorden van de FvD als klimathysterie moeten geduid worden, wat zegt FvD precies. Het koopkrachtverhaal van FvD ligt dicht bij de PvdA, zeg maar twee derde ligt niet dicht bij elkaar, een derde ligt wel dichtbij elkaar. GL heeft 28 maart aangegeven dat de coalitie van de afgelopen vier jaar goed heeft samengewerkt met de oppositie. Anderzijds is GL in de afgelopen jaar ook een constructieve partij richting de coalitie gebleken.

In ieder geval moet het een akkoord op hoofdlijnen worden. De PvdA wil ook opnieuw een investeringsagenda. Bij alle partijen in PS zou getoetst moeten worden welke onderwerpen die investeringsagenda moet bevatten. Er moet gekeken worden op welke manier de oppositie betrokken wordt. Een meer hybride manier van samenwerking. Mogelijk vraagt deze uitslag ook om een meer open houding richting de Staten in zijn geheel en de oppositie.

Voorkeur collegevorming

De ervaring van de afgelopen vier jaar is geen belemmering om door te gaan, maar getalsmatig is dat geen optie. Op basis van de uitslag eerst de inzet van FvD onderzoeken. Dat heeft voor de PvdA de consequentie dat het een rechtse coalitie wordt, wat geen recht doet aan de totale uitslag. Een meer linkse partner zoals GroenLinks doet dat wel. Dat is een getalsmatige benadering.

Als de PvdA meer inhoudelijk kijkt naar FvD en GL, dan heeft de PvdA bij beide partijen vragen of die samenwerking lukt. PvdA heeft prettig samengewerkt met GL, maar ook daar liggen onderwerpen zoals GAE waar partijen ver uit elkaar liggen. Dat geldt ook voor FvD, bijvoorbeeld op het gebied van klimaat. Over de linkerkant liggen nog meer partijen die de PvdA passen, zoals SP en D66. Die allebei geen grote uitslag hebben. GL en D66 hebben een zekere uitwisselbaarheid in de uitslag. Een coalitie over uiterst links doet te weinig recht aan de uitslag.

Belangrijk bij de vorming van de coalitie is ook of partijen vier jaar met elkaar kunnen en willen samenwerken. De basis moet vertrouwen zijn. Tevens moet er een meerderheid zijn, of dat nu een brede of een smalle meerderheid is voor de PvdA op dit moment niet het belangrijkste.

De PvdA is bereid tot het aanstellen van een vijfde gedeputeerde of: 5 x 1,0 fte of 6 x 0,8 fte.

Sluiting

Verslag gesprek informateur en D66 over collegevorming 2019-2023

Gesprekpartners : mevrouw R. Goettsch (informateur), mevrouw A. Kleine Deters (D66) en de heer H. Pragt (D66)
Verslaglegging : mevrouw M. Kramer en mevrouw D. Strijker (provincie)
Locatie : provinciehuis te Assen
Datum : vrijdag 29 maart 2019
Tijdstip : 14.15 – 15.15 uur

Opening

De informateur schetst het proces en benoemt welke onderwerpen in het gesprek aan de orde komen. Van het gesprek wordt een bondig verslag gemaakt. Het concept wordt voor goedkeuring aan de gesprekpartners voorgelegd. Alle definitieve verslagen worden door de informateur tijdens de extra PS-vergadering als bijlage bij het eindverslag openbaar gemaakt. Tegelijkertijd zal de informateur haar adviezen over de collegevorming weergeven. Tot die tijd blijft de inhoud van het verslag onder de gesprekspartners.

Terugblik PS-vergadering 28 maart (duidingsdebat verkiezingsuitslag)

Hoewel D66 het verlies zag aankomen is nog lang gehoopt op drie zetels. De twee zetels zijn dan ook spijtig. D66 ziet vanwege de uitslag een bescheiden rol voor zich.

Terugblik huidige en vooruitblik komende collegeperiode

Binnen de partij wordt niet met trots teruggekeken op hun rol de afgelopen acht jaar. Vooruitkijkend hopen ze op een constructieve samenwerking in de komende collegeperiode. Omgangsvormen vinden ze daarbij heel belangrijk. Wens is een collegeprogramma op hoofdlijnen, zodat iedereen ongeacht zijn of haar positie input kan geven. De meetlat is een haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar programma met ruimte voor innovatie. Dit zien ze als een paraplu voor de inhoudelijke thema's.

Belangrijke inhoudelijke thema's komende collegeperiode

D66 vindt de volgende thema's belangrijk:

1. Sociaal-economisch: stabiel en sterk beleid vanuit de gedachte een gastvrije en kansrijke provincie te zijn voor inwoners en gasten.
2. Nieuwe energie: moet voor alle inwoners bereikbaar en betaalbaar zijn. In samenspraak met inwoners vormgeven. Collectieven zijn daarbij het meest kansrijk om initiatieven te realiseren. Inwoners zijn nu nog onvoldoende georganiseerd. De veranderingen gaan nu soms te snel voor inwoners. Samenwerking met gemeenten is van groot belang. Op meerdere thema's is een innovatieve broedplaats nodig. Minder succesvolle projecten moeten niet uit de weg worden gegaan, maar er moet van geleerd worden. Provincie pakt rol als aanjager.
3. Nieuwe economie: economie is van iedereen. Naast elkaar en in gezamenlijkheid invulling geven aan de nieuwe economie. Gelijkwaardigheid is de norm. Advies vanuit het veld laten komen. Samenwerking tussen onderwijs, ondernemers en overheid is nodig om het onderwijs te veranderen. De provincie pakt haar rol als aanjager en verbinder. En draagt eventueel financieel een steentje bij.
4. Kansen als grensprovincie: als provincie ervoor zorgen dat de regeldruk verdwijnt door bijvoorbeeld het creëren van een economisch vrije zone. Focus hierbij op de thema's werk, inkomen en energie.
5. Vitale leefomgeving: zet in op een duurzame voedselproductie en transitie naar kringlooplandbouw. Streef daarbij naar een gesloten kringloop. De provincie pakt rol als verbinder en ondersteunt de ondernemer.
6. Natuur: natuur en landbouw zijn niet twee verschillende thema's. Grote wens om biodiversiteit te versterken, maar het moet wel realistisch en haalbaar zijn.

7. Mobiliteit: fietsen en openbaar vervoer gebruik prefereren boven autogebruik. Uitbreiding van asfalt meten aan veiligheid en bereikbaarheid. Koppelkansen voor duurzame energieopwekking naast provinciale wegen. GAE ontwikkelen als innovatieve en duurzame luchthaven.
8. Kunst en cultuur: verweven met alle inhoudelijke onderwerpen. Kunstenaars zijn bij uitstek degenen die in staat zijn te prikkelen tot anders denken. Goed aanbod van cultuur is nodig om mensen naar Drenthe te trekken en om jongeren te behouden. Waar het gaat om bezuinigingen niet de eerste portefeuille waarnaar gekeken wordt.

PS-GS

D66 heeft het gevoel dat er een verschuiving in omgangsvormen gaat plaatsvinden. Wens is om vanuit vrijheid, tolerantie en respect vorm te geven aan de inhoud.

Voorkeur collegevorming

D66 is bereid om collegeverantwoordelijkheid te nemen. Inhoudelijke overeenkomsten, collegialiteit, stabiliteit en continuïteit zijn de basis voor een samenwerking. Voorkeur gaat uit naar een eerste verkenning naar de vier grootste partijen: PvdA, FvD, VVD en CDA. Als er geen vertrouwen is op de inhoud dan is D66 bereid mee te praten.

Ook met de huidige coalitie is er bereidheid tot samenwerken. Er is terughoudendheid over een samenwerking met GL vanwege haar gebrek aan ervaring als besturende partij. In grote lijnen zijn er op de inhoud overeenkomsten. Elke coalitiepartij zou een gedeputeerde moeten inbrengen. Een breekpunt is samenwerking met partijen die artikel 1 van de Grondwet schenden.

Sluiting

Verslag gesprek informateur en VVD over collegevorming 2019-2023

Gesprekpartners : mevrouw R. Goettsch (informateur), de heer H. Brink en mevrouw W. Meeuwissen (VVD)
Verslaglegging : mevrouw M. Kramer en mevrouw D. Strijker (provincie)
Locatie : provinciehuis te Assen
Datum : vrijdag 29 maart 2019
Tijdstip : 15.30 – 16.30 uur

Opening

De informateur schetst het proces en benoemt welke onderwerpen in het gesprek aan de orde komen. Van het gesprek wordt een bondig verslag gemaakt. Het concept wordt voor goedkeuring aan de gesprekpartners voorgelegd. Alle definitieve verslagen worden door de informateur tijdens de extra PS-vergadering als bijlage bij het eindverslag openbaar gemaakt. Tegelijkertijd zal de informateur haar adviezen over de collegevorming weergeven. Tot die tijd blijft de inhoud van het verslag onder de gesprekspartners.

Terugblik PS-vergadering 28 maart (duiding verkiezingsuitslag)

FvD heeft de positie van tweede partij veroverd. Dat mag niet genegeerd worden. De 4 coalitiepartijen zijn in zetels iets achteruitgegaan, maar 3 van de 4 partijen hebben ook stemmen erbij gekregen. De VVD interpreteert dat niet als een signaal dat ze het slecht hebben gedaan en dat alles anders moet. Daarnaast is Groen Links met vier zetels de 5^e partij van de provincie geworden.

VVD heeft in de campagne FvD niet gesproken en heeft daarom geen goed beeld van wat deze partij wil met Drenthe. Er zullen raakvlakken met de VVD zijn, maar ook verschillen. Daarin moeten bij een samenwerking door alle partijen concessies gedaan worden. Zeer serieus te onderzoeken of FvD mee wil doen en of FvD bereid is tot concessies. Indien FvD wil meedoen, dan moeten ze wat VVD betreft in de nieuwe coalitie. Klimaat is dan een onderwerp dat verkend moet worden. Haalbaar, betaalbaar, realistisch is een credo dat door de VVD en volgens de VVD ook door de huidige coalitie wordt omarmd. Als het FvD zich daarin kan vinden - dat betekent dus niet per se alles doen, maar ook niet niks - dan kunnen ze partners worden. Onderzoeken of het een betrouwbare partner is; daar moet gevoel bij ontstaan. De kiezer heeft altijd gelijk.

Terugblik huidige en vooruitblik komende collegeperiode

VVD kijkt met genoegen terug op de huidige periode; er was een goede samenwerking tussen collegeleden en fracties. Er is ook uitgesproken dat de huidige coalitie wel door wil, dat geeft de tevredenheid over de samenwerking weer. Een smalle meerderheid zou kunnen.

Eerst kijken naar de grootste vier met CU erbij, daarna naar andere opties. Op de inhoud ligt GL wel een eindje weg bij de VVD, ook al is er de afgelopen periode prettig samengewerkt. Met D66 is dat de afgelopen periode minder het geval geweest, ook op de inhoud waren er regelmatig verschillen. De PVV staat inhoudelijk deels op afstand en voor een ander deel dichtbij de VVD, maar heeft de afgelopen periodes niet blijk gegeven open te staan voor samenwerking of compromissen. De SP staat op grote afstand.

Belangrijke inhoudelijke thema's komende collegeperiode

De VVD vindt de volgende thema's belangrijk:

1. Economie: belangrijkste thema voor de VVD. Vanuit de redenering: iedereen moet meedoen, moet kans hebben op een betaalde baan. Naast economie betekent dat inzetten op vestigingsklimaat, bereikbaarheid, maar ook sportieve en culturele evenementen, toerisme en snel internet zijn hierin belangrijke elementen. De provincie is er vooral voor daar waar de markt het niet lukt en ook voor bevolkingsgroepen die zichzelf niet redden. Sociaal

ondernemerschap komt steeds meer op; veel ondernemers nemen hierin zelf hun verantwoordelijkheid. VVD wil aandacht geven aan ondernemers die bijdragen aan de kringlooeconomie.

2. Energietransitie: haalbaarheid, betaalbaarheid en realisme is belangrijk, goed kijken naar wat de provincie te doen heeft. Het moet betaalbaar zijn voor inwoners. De overstap naar nieuwe opwekkingen is helder, maar hoe en wat eerst, daar moet naar gekeken worden. Er moet meer met verstand gekeken worden en naar waar de investering het nuttigst is. De opgave blijft, maar doe het slim en betaalbaar. En kijk goed naar de mensen of ze het kunnen betalen. Binnen de energietransitie is innovatie een belangrijk onderwerp voor de VVD.
3. Landbouw en natuur: er moet nog veel gebeuren op het gebied van natuur, VVD staat achter het Natuurakkoord. Afmaken waaraan is begonnen. Maar het hoeft ook niet méér; de VVD wil geen extra geld naar natuur. De VVD besteedt dat liever aan mensen (werk, economie, welzijn). Provincie is al de groenste en zal dat ook blijven. De sector moet vooral ruimte krijgen. De regelgeving vanuit Den Haag of Brussel hoeft de provincie niet strenger uit te voeren; geen extra regels bovenop de bestaande regels. Onderwerpen als biodiversiteit en weidevogelbeheer spreken de VVD aan, maar de balans tussen de doelen/ resultaten en de financiën is daarin van belang; die is nu soms zoek. De VVD wil meer aandacht voor de landbouw als belangrijke economische sector in de provincie.
4. Bereikbare zorg: de zorgtafel is een mooi fenomeen. Zorg is op zichzelf geen provinciale taak. Het bij elkaar halen van partijen, faciliteren, dat kan wel een rol voor de provincie zijn. In Drenthe hebben we te maken met een lage bevolkingsdichtheid. Dat is op andere plekken anders. Dat geeft iedere overheid ook een andere rol. Zoals met de zorgtafel.

PS-GS

In een nieuwe periode kijken naar de werkrelatie GS en PS. Het voorleggen van opties aan PS zou vaker kunnen. Of bijvoorbeeld jaarlijks themagewijs kijken naar onderwerpen met PS en GS. Dat past ook bij een akkoord op hoofdlijnen, wat de VVD graag wil. Ook het ophalen aan de voorkant bij PS van kaders past daarbij.

Voorkeur collegevorming

De VVD is bereid om collegeverantwoordelijkheid te nemen. We zien de combinatie PvdA – VVD als stabiel en ervaren, en wensen de samenwerking graag voort te zetten. De voorkeur gaat verder uit naar een college met FvD vanwege de verkiezingsuitslag. Ook met CDA en CU is de afgelopen vier jaar zeer prettig samengewerkt. Dat zijn daarom eveneens logische partners. Bij FvD moet goed gekeken worden naar de inhoudelijke onderwerpen en samenwerking; onderzoeken of het mogelijk is. GL is ook gestegen in zetelaantal. Het standpunt over klimaat en natuur van GL lijkt echter ver van de VVD af te staan. Indien een coalitie met FvD niet lukt, wil de VVD dat een coalitie met GL wordt onderzocht. Bij vijf partijen ook vijf gedeputeerden. Iedere partij die meedoet, doet ook echt mee en levert dus een (fulltime) gedeputeerde.

Sluiting

Verslag gesprek informateur en ChristenUnie over collegevorming 2019-2023

<i>Gesprekpartners</i>	:	<i>mevrouw R. Goettsch (informateur), mevrouw B. van den Berg (ChristenUnie) en de heer T. Stelpstra (ChristenUnie)</i>
<i>Verslaglegging</i>	:	<i>mevrouw M. Kramer en mevrouw D. Strijker (provincie)</i>
<i>Locatie</i>	:	<i>provinciehuis te Assen</i>
<i>Datum</i>	:	<i>maandag 1 april 2019</i>
<i>Tijdstip</i>	:	<i>9.00 – 10.00 uur</i>

Opening

De informateur schetst het proces en benoemt welke onderwerpen in het gesprek aan de orde komen. Van het gesprek wordt een bondig verslag gemaakt. Het concept wordt voor goedkeuring aan de gesprekspartners voorgelegd. Alle definitieve verslagen worden door de informateur tijdens de extra PS-vergadering als bijlage bij het eindverslag openbaar gemaakt. Tegelijkertijd zal de informateur haar adviezen over de collegevorming weergeven. Tot die tijd blijft de inhoud van het verslag onder de gesprekspartners.

Terugblik PS-vergadering 28 maart (duidingsdebat verkiezingsuitslag)

Het beleid van de huidige collegeperiode is niet afgekeurd door de kiezer. Zowel in stemmen als percentage ziet de ChristenUnie zich als winnaar. Van de coalitiepartijen is de ChristenUnie de enige met procentuele stemmenwinst. Ze ziet een gefragmenteerd politiek landschap en meer polarisatie. De winst van zetels voor FvD moet in perspectief worden gezien. Het zorgt voor meer scherpte in de flanken, maar leidt niet tot onbalans. Ook staat er een verlies van zetels van de PVV tegenover.

Terugblik huidige en vooruitblik komende collegeperiode

In de huidige periode zijn stappen gezet om een open houding te hebben richting oppositie en dat blijft belangrijk, ook om gehoor aan de stem van de kiezer te geven. De vraag is in hoeverre partijen op de flanken bereid zijn tot het sluiten van compromissen. Inwoners zouden vaker opgezocht moeten worden in de beleidsvorming. Een luisterende, open houding en tegelijkertijd duidelijke lijn uitzetten.

Belangrijke inhoudelijke thema's komende collegeperiode

ChristenUnie vindt de volgende thema's belangrijk:

1. Stevige woonagenda: de woningvoorraad loopt scheef met bevolkingsopbouw- en samenstelling. Via een woonagenda kan de rol van verschillende partners als gemeenten, woningcorporaties en provincie in beeld worden gebracht. Provincie haar rol moet coördinerend en stimulerend zijn. Op subtiele wijze sturend door partijen bij elkaar te brengen en te enthousiasmeren.
2. Klimaat en energie: voortzetten van het huidige beleid, zoals dat onder andere recent is vastgelegd in de Omgevingsvisie. Provincie heeft zich gecommitteerd aan het akkoord van Parijs.
3. Bereikbaarheid: van, naar en binnen de provincie. Twee aspecten zijn hierbij van belang: het voorzieningenniveau moet op peil blijven en de vervoersmogelijkheden moeten verder worden ontwikkeld. Minder asfalt, meer openbaar vervoer en innovatievere vervoersstromen. Ambitie voor de Nedersaksenlijn.
4. Zorg hoort bij het voorzieningenaanbod. Provincie moet zich samen met maatschappelijke organisaties en andere overheden inzetten op een provinciaal dekkend zorgnetwerk. Tot op heden wordt het gewaardeerd dat een partij als de provincie de regie pakt.
5. Volhoudbare landbouw: inzet op klimaatneutrale landbouw en op versterking biodiversiteit.
6. Veiligheid en criminaliteit: in toenemende mate komt criminaliteit naar boven in de samenleving. Relatie met leefbaarheid op het platteland. Provincie zou op moeten komen voor de weerbaarheid van kwetsbare inwoners.

PS-GS

De sfeer in de Staten was goed in de huidige periode. Het college heeft bewust gezocht naar de verbinding. De meer informele 'benen op tafel' sessies hebben goed gewerkt. Wens is om geen dichtgetimmerde plannen in de Staten te leggen. Een collegeprogramma op hoofdlijnen, met afspraken op enkele grote onderwerpen, heeft de voorkeur.

Voorkeur collegevorming

ChristenUnie is bereid om collegeverantwoordelijkheid te nemen. Het benaderen van een coalitie op basis van cijfers bespiegelt niet altijd een werkbare werkelijkheid. Vanwege de grote winst van FvD zijn zij een partij die zeker in dit proces moet worden gehoord. Onduidelijk waar ze voor staan. Uit de landelijke uitspraken blijkt grote tegenstelling op standpunten ten aanzien van klimaat en inclusieve samenleving. Het is sterk de vraag of de tegenstelling te overbruggen is.

Hetzelfde geldt voor tegenstelling in standpunten met PVV. Op klimaatambities wil de ChristenUnie niet fundamenteel inleveren. Voorwaarde is het realiseren van de afspraken die in Parijs zijn gemaakt. Wel valt te praten hoe haalbaar en betaalbaar ingevuld moet worden, bijvoorbeeld in de tijd mits vaart wordt behouden.

Wens is een stabiel college met ruime meerderheid. Voorkeur voor een college van PvdA, VVD, CDA, GL en ChristenUnie. Vijf partijen met inbreng van vijf gedeputeerden. Indruk bestaat dat met deze partijen op de inhoud tot overeenstemming kan komen. Dit zou volgens de ChristenUnie dan ook de eerste verkenning moeten zijn. D66 ligt gelet op de halvering van zetels minder voor de hand. GL heeft in de afgelopen periode laten zien dat ze het gesprek met het college aan wilden gaan en hielden zich aan gemaakte afspraken.

Sluiting

Verslag gesprek informateur en PVV over collegevorming 2019-2023

Gesprekpartners : mevrouw R. Goettsch (informateur), de heer N. Uppelschoten (PVV)
Verslaglegging : mevrouw M. Kramer en mevrouw D. Strijker (provincie)
Locatie : provinciehuis te Assen
Datum : maandag 1 april 2019
Tijdstip : 10.10 – 11.10 uur

Opening

De informateur schetst het proces en benoemt welke onderwerpen in het gesprek aan de orde komen. Van het gesprek wordt een bondig verslag gemaakt. Het concept wordt voor goedkeuring aan de gesprekspartners voorgelegd. Alle definitieve verslagen worden door de informateur tijdens de extra PS-vergadering als bijlage bij het eindverslag openbaar gemaakt. Tegelijkertijd zal de informateur haar adviezen over de collegevorming weergeven. Tot die tijd blijft de inhoud van het verslag onder de gesprekspartners.

Terugblik PS-vergadering 28 maart (duiding verkiezingsuitslag)

PVV is blij met deze verkiezingsuitslag, ondanks het feit dat de PVV van 5 naar 3 zetels is gegaan. Blij dat FvD in Provinciale Staten komt met 6 zetels. Er is al lange tijd een veenbrand gaande en die is nu zichtbaar geworden.

Terugblik huidige en vooruitblik komende collegeperiode

VVD en CDA zullen ook aan het overwegen zijn of het niet anders moet op het gebied van klimaat, bijvoorbeeld door te temporiseren. Als dat voor FvD aanvaardbaar is, dan kunnen ze eruit komen. De toekomstige coalitie zou moeten kijken naar de afgesproken plannen, met als doel daar onderuit te komen. En niks nieuws meer doen. Afgelopen jaren te passief geweest op het thema zorg.

De tweede lijn die mogelijk is VVD, CDA, FvD, PVV en 50PLUS. Dan kan al het beleid bevroren worden. Er kan natuurlijk ook een coalitie over links gevormd worden, met GL erbij. Dat is niet de trend die de uitslag laat zien. Het wordt dan toch groener beleid en meer klimaat.

Belangrijke inhoudelijke thema's komende collegeperiode

PVV vindt de volgende thema's belangrijk:

1. **Energie en RES:** de PVV werkt niet mee aan de huidige plaatsingsvoorstellen uitbreiding van de plaatsing van windturbines, zonneakkers op natuur- en landbouwgronden. De PVV wil onderzoeken hoe de plaatsing kan worden verhinderd, respectievelijk getemporeerd. Het uitgangspunt is niet wat Brussel wil of wat Parijs wil. Het uitgangspunt voor de PVV is wat is goed voor de Drenten.
Drenthe hoeft niet voorop te lopen met duurzame energie en een CO2 arme provincie te zijn. Het geld kan beter worden besteed aan het verdubbelen van de N34, een spoorlijn van Twente naar Groningen, betaalbare woningen voor jonge Drenten, instandhouding/verbetering van de zorg in Drenthe en schoolbussen op het platteland. Liever gas importeren uit Duitsland, dan Drenthe geforceerd van het gas af en aan de dure warmtepomp en elektrische verwarming. De NAM ombouwen tot een kennis- en experimenteercentrum voor kernenergie (Thoriumreactoren)
2. **Betaalbare woningen:** veel tijd in betaalbare woningen steken voor jonge Drenten: koop of huur. Statushouders moeten geen voorrang meer krijgen. Gemeenten kunnen goedkoop grond beschikbaar stellen. Provincie zou een beetje geld kunnen geven, maar gaat meer om de verbindende rol. Provincie moet daar niet substantieel aan bijdragen.
3. **Natuur:** de uitbreiding van natuur kan worden gestopt. Het geld (700 miljoen euro) kan beter besteed worden aan het welzijn van Drenten, het aantrekken of starten van bedrijven. Trouwens het kappen van bossen en het vernatten van weilanden in het belang van de natuur moet stoppen.
4. **Kosten:** de kosten voor de burgers moeten omlaag.

5. Toerisme: geen toestroom van grote aantallen toeristen (Chinese). Er zijn plekken, bijvoorbeeld in Amsterdam, Giethoorn, Zaanse schans, waar het heel druk is met toeristen. Dat wil de PVV niet in Drenthe. De PVV wil liever de maakindustrie, met echte banen. En geen ambassade van Drenthe in China.
6. Toeristisch Recreatieve Zone: de uitbouw van de toeristische zone Zuid bij Assen met ijsbaan, skibaan kartbaan, tropisch zwembad en een FOC (outletcentrum).
7. Panel: een experiment met een draagvlakpanel voor grote beleidsopdrachten in Drenthe. Drenthe zou voorop moeten lopen met een panel dat draagvlak onderzoekt onder de inwoners. Mensen worden dan bij loting aangewezen om in een panel plaats te nemen, zodat het willekeurig is. Wat het panel vindt, dat zou ook dwingend moeten zijn. Vanwege juridische en wettelijke problemen zijn de uitspraken van het panel in de startfase raadgevend.
8. Zorg: provincie is te passief geweest in de zorg. Provincie zou meer moeten kijken wat ze kan doen om te zorgen dat er meer huisartsen, tandartsen komen. Misschien door middel van gratis beschikbaar stellen van woningen. En werk voor partners organiseren. En ook voor de ziekenhuizen moet de provincie een grotere rol spelen.

PS-GS

PVV vreest dat het heel scherp gaat worden. Het is nu een blok van 9 zetels, waarbij PVV en FvD met heel veel dingen op dezelfde lijn zitten. Dat is een andere verhouding dan de afgelopen vier jaar. Zeker als er wordt door gegaan met de klimaattransitie. Sociaal-economisch zijn de PVV en FvD links, dat sluit aan bij de coalitie. Maar op energie en klimaat niet.

Voorkeur collegevorming

PVV wil collegeverantwoordelijkheid nemen. Maar de PVV is ook realistisch. Een breekpunt is als er volop meegewerkt gaat worden aan de plaatsing van windturbines en zonneakkers. De PVV werkt nooit mee aan een college zonder Forum.

Wat per se niet mag gebeuren is dat GL aanschuift bij het bestaande college met of zonder de CU.

Liever een krappe meerderheid met vier partijen, dan vijf partijen. Bij een coalitie over rechts leveren PVV en 50PLUS samen een gedeputeerde. Als het wel een vijf partijen-club wordt, omdat FvD niet mee wil, dan nog steeds vier gedeputeerden. Dus dan wordt het een duobaan. Een gedeputeerde erbij is geen goed signaal.

Sluiting

Verslag gesprek informateur en 50PLUS over collegevorming 2019-2023

Gesprekpartners : mevrouw R. Goettsch (informateur) en de heer F. Duut (50PLUS)
Verslaglegging : mevrouw M. Kramer en mevrouw D. Strijker (provincie)
Locatie : provinciehuis te Assen
Datum : maandag 1 april 2019
Tijdstip : 11.20 – 12.20 uur

Opening

De informateur schetst het proces en benoemt welke onderwerpen in het gesprek aan de orde komen. Van het gesprek wordt een bondig verslag gemaakt. Het concept wordt voor goedkeuring aan de gesprekpartners voorgelegd. Alle definitieve verslagen worden door de informateur tijdens de extra PS-vergadering als bijlage bij het eindverslag openbaar gemaakt. Tegelijkertijd zal de informateur haar adviezen over de collegevorming weergeven. Tot die tijd blijft de inhoud van het verslag onder de gesprekspartners.

Terugblik PS-vergadering 28 maart (duidingsdebat verkiezingsuitslag)

50PLUS ziet voor zichzelf een bescheiden en passieve rol. In deze fase is hun houding afwachtend.

Terugblik huidige en vooruitblik komende collegeperiode

In de huidige periode hadden de sociaal-maatschappelijke accenten wat sterker gekund. In de komende collegeperiode is programmatische aansluiting een belangrijke basis om tot een coalitie te komen.

Belangrijke inhoudelijke thema's komende collegeperiode

50PLUS wil in een eventuele volgende fase verder praten over inhoudelijke thema's. De volgende doorkijk is besproken:

- **Koopkracht:** het in stand houden en bij voorkeur verbeteren van de koopkracht van ouderen.
- **Verkeersveiligheid:** de N34 moet worden verdubbeld.
- **GAE:** in de huidige collegeperiode is het voordeel van de twijfel gegeven. Als komende collegeperiode blijkt dat GAE nog steeds onrendabel is dan stekker eruit.
- **Klimaat:** mag niet leiden tot extra kosten voor inwoners.

PS-GS

Er is niet gesproken over samenwerking PS-GS.

Voorkeur collegevorming

De voorkeur gaat uit naar een coalitie van vier gedeputeerden. Stel dat er vijf gedeputeerden nodig zijn, dan moet de kleinste partij een deeltijd-gedeputeerde leveren.

Sluiting

Verslag gesprek informateur en SP over collegevorming 2019-2023

<i>Gesprekpartners</i>	:	<i>mevrouw R. Goettsch (informateur) en mevrouw G. Dijkers en A. Dekker – Van het Hof en de heer W. Moinat (SP)</i>
<i>Verslaglegging</i>	:	<i>mevrouw M. Kramer en mevrouw D. Strijker (provincie)</i>
<i>Locatie</i>	:	<i>provinciehuis te Assen</i>
<i>Datum</i>	:	<i>maandag 1 april 2019</i>
<i>Tijdstip</i>	:	<i>19.00 – 20.00 uur</i>

Opening

De informateur schetst het proces en benoemt welke onderwerpen in het gesprek aan de orde komen. Van het gesprek wordt een bondig verslag gemaakt. Het concept wordt voor goedkeuring aan de gesprekspartners voorgelegd. Alle definitieve verslagen worden door de informateur tijdens de extra PS-vergadering als bijlage bij het eindverslag openbaar gemaakt. Tegelijkertijd zal de informateur haar adviezen over de collegevorming weergeven. Tot die tijd blijft de inhoud van het verslag onder de gesprekspartners.

Terugblik PS-vergadering 28 maart (duiding verkiezingsuitslag)

De verkiezing heeft drie grote partijen met zes zetels opgeleverd, dat lijkt inhoudelijk niet de meest voor de hand liggende combinatie voor een (basis) coalitie. FvD is nauwelijks bekend en ook is onduidelijk waar ze provinciaal voorstaan. Vooral hun landelijke standpunten zijn bekend, zoals over klimaat. Logisch is om bij de grootste partijen te beginnen, maar als dat niet werkt, dan kan de SP ook een rol spelen. Dat wordt dan een meer linkse coalitie.

Terugblik huidige en vooruitblik komende collegeperiode

De SP heeft zich de afgelopen jaren opgesteld als partij die vooral naar de inhoud kijkt, ongeacht waar voorstellen vandaan komen.

Belangrijke inhoudelijke thema's komende collegeperiode

SP vindt de volgende thema's belangrijk:

1. Sociale agenda: de SP en PvdA willen allebei een sociale agenda. De rol van de provincie is verbinder en facilitator. Steviger dan de huidige periode.
2. Energietransitie: de bevolking heeft daarin ondersteuning nodig, de lasten moeten eerlijk verdeeld worden. Draagvlak en draagkracht zijn daarin belangrijk.
3. Betaalbaar wonen: de sociale agenda is grotendeels een gemeentelijke taak. De provincie kan vooral verbinden, faciliteren en aanzwengelen, dat kan steviger dan nu het geval is. Zeker gezien de opgaven die op de provincie afkomen. Circulaire economie, hernieuwbare energie, lokaal produceren en consumeren.
4. Samenwerking over de grens: de samenwerking met Duitsland kan Drenthe veel opleveren.
5. Leefbaarheid: hangt sterk samen met betaalbaarheid.
6. Natuur en landbouw: moeten in balans zijn, biologische landbouw moet gestimuleerd worden. Biodiversiteit is daarbij ook van belang. Die als optelsom bij elkaar moeten komen. Dit is dan ook weer goed voor de werkgelegenheid en het klimaat.

PS-GS

SP vindt samenwerking belangrijk. Wanneer de verschillen worden uitvergroot, is scherp waar het anders moet. Als partijen elkaar echter op inhoud kunnen versterken, dan kunnen partijen meer met elkaar bereiken. Wanneer de SP niet bij de onderhandelingen aan tafel zit, zal de SP de voorstellen op inhoud beoordelen. Die inhoud staat voor de SP voorop. Desalniettemin wil de SP graag meepraten over de inhoud. Als het in het belang is van de bevolking, dan zal de SP niet tegen de voorstellen zijn.

Voorkeur collegevorming

Voorkeur van de SP is een ruimere coalitie qua zetels. Daartegen in te brengen is dat de partijen in de Staten kijken naar de inhoud. Met goede voorstellen kan dan ook een meerderheid verworven worden. Zoals gezegd lijken de inhoudelijke verschillen groot met FvD. De voorkeurscoalitie van de SP is PvdA, GL, SP, als motorblok aangevuld met of CDA, CU of met D66. Met de VVD zou ook een combinatie kunnen zijn. De voorkeur is over links.

PvdA en VVD zijn de grote partijen, GL eveneens. Die zouden volgens de SP ook inhoudelijk bij elkaar moeten kunnen komen. De huidige partijen aangevuld met GL is voor de SP ook een mogelijke combinatie, maar niet ideaal.

Qua aantal gedeputeerden vindt de SP dat er vier fulltime gedeputeerden zouden moeten zijn, verdeeld over de partijen. Dus met parttime gedeputeerden, of met gedeelde gedeputeerden. De SP vindt ook de samenwerking in de coalitie belangrijk, onderling vertrouwen en een stabiel team zijn sleutelwoorden. Een werkbare samenwerking gaat verder dan de partijprogramma's, gaat over relaties tussen mensen.

De SP heeft op dit moment nog geen breekpunten.

Sluiting

Verslag gesprek informateur en PvdD over collegevorming 2019-2023

<i>Gesprekpartners</i>	:	<i>mevrouw R. Goettsch (informateur) en mevrouw S. van Bruinessen (PvdD), mevrouw T. Potharst (PvdD) en mevrouw R. Zuiker (PvdD)</i>
<i>Verslaglegging</i>	:	<i>mevrouw M. Kramer en mevrouw D. Strijker (provincie)</i>
<i>Locatie</i>	:	<i>provinciehuis te Assen</i>
<i>Datum</i>	:	<i>maandag 1 april 2019</i>
<i>Tijdstip</i>	:	<i>20.10 – 21.10 uur</i>

Opening

De informateur schetst het proces en benoemt welke onderwerpen in het gesprek aan de orde komen. Van het gesprek wordt een bondig verslag gemaakt. Het concept wordt voor goedkeuring aan de gesprekpartners voorgelegd. Alle definitieve verslagen worden door de informateur tijdens de extra PS-vergadering als bijlage bij het eindverslag openbaar gemaakt. Tegelijkertijd zal de informateur haar adviezen over de collegevorming weergeven. Tot die tijd blijft de inhoud van het verslag onder de gesprekspartners.

Terugblik PS-vergadering 28 maart (duidingsdebat verkiezingsuitslag)

Gelet op de verkiezingsuitslag wordt een groenere koers verwacht. De zetel van de PvdD bevestigt dat de kiezer het belangrijk vindt dat er aandacht voor duurzaamheid en diervriendelijkheid komt. De standpunten van FvD zijn onduidelijk. In deze fase heeft de PvdD geen leidende rol voor ogen.

Terugblik huidige en vooruitblik komende collegeperiode

In de komende collegeperiode wil PvdD een aanjagersrol spelen.

Belangrijke inhoudelijke thema's komende collegeperiode

PvdD vindt de volgende thema's belangrijk:

1. Klimaat: energie lokaal opwekken en gebruiken. Aan voorkant alle stakeholders betrekken. Provincie pakt regierol.
2. Gezonde landbouw en duurzaam voedsel: biologische en plantaardige productie van voedsel, verkleining van aantal landbouwdieren, streekgebonden en plantaardige producten. Nu gaat veel subsidie naar bestaande landbouwbedrijven. Subsidie hoort te gaan naar landbouw die biologisch en natuurinclusief wil produceren. Voor provincie een taak in de lobby. Rol provincie als aanjager en regisseur.
3. Lokale teelt: stimuleren van biologische markten. Minder voedselbewegingen.
4. Biodiversiteit: essentieel voor voortbestaan van alle levende wezens. Van sommige insecten is de populatie meer dan gehalveerd en ook de (weide)vogels in Drenthe hebben moeite om te overleven. De PvdD wil dit bij de bron aanpakken. In landbouw moeten daarom andere keuzes worden gemaakt. Natuur Netwerk Nederland moet minimaal doorgezet worden. Provincie moet daarin andere keuzes maken. Tot nu terughoudend geweest in bestempelen natuurgebieden. Provinciaal instrumentarium meer toepassen, ook in de handhaving.
5. Mobiliteit: geen nieuw asphalt zoals verdubbeling N34 erbij. Loopt dwars door Nationaal Park Drentsche Aa. Bereikbaarheid kleinere kernen met openbaar vervoer moet behouden blijven. Stimulans tot meer openbaar vervoer gebruik. Geen investering meer in GAE.
6. Jacht: geen faunabeheer. Faunabeheer als bescherming van diersoorten is goed, maar afschieten van dieren niet.
7. Gaswinning: geeft onrust en zorgen. Lopende concessies openbreken en geen nieuwe gaswinning meer. Luister als provincie naar inwoners en neem hun zorgen serieus.
8. Mededogen: alle bevolkingsgroepen, dus ongeacht afkomst, inkomen, opleiding, geaardheid, beperking, moeten kunnen meedoen. Provincie zou ervoor moeten zorgen dat iedereen mee kan doen.

9. Economisch systeem: ecologische agenda naast economische agenda. Er wordt te veel de focus gelegd op economie, waarbij te weinig aandacht is voor de impact van de economische activiteiten op de leefomgeving. De huidige economische modellen zijn achterhaald. We hebben andere manieren om te denken nodig, waarbij er wordt uitgegaan van economie in samenhang met ecologie. Wat aanspreekt is het economische model dat wordt beschreven in de Donuteconomie van Kate Raworth: produceren naar draaglast van de aarde. Verder is de wens om de Monitor Brede Welvaart te koppelen aan de begrotingscyclus.

PS-GS

PvdD is niet uit op macht, maar op invloed. Volksvertegenwoordigende rol optimaal invullen door inwoners op thema's te bevragen. Bewustzijn over PS-besluitvorming wordt dan bij inwoners vergroot. Beleidsstukken in simpele taal opstellen helpt daarbij. De toegankelijkheid van de provincie kan worden verbeterd door breed met elkaar in gesprek te gaan. Bijvoorbeeld door bij een debat alle stakeholders uit te nodigen. PvdD wil een aanjaagfunctie vervullen voor GS en PS. Geen hard coalitie versus oppositie spel. Te allen tijde kijken naar meerderheid; dat vervolgens door college laten uitwerken in beleid.

Voorkeur collegevorming

Bereidheid om in gesprek te gaan over collegeverantwoordelijkheid. Tot die tijd constructieve aanjager. Voorkeur is een beperkt collegeprogramma op hoofdlijnen, dat samen met de Staten uitgewerkt wordt. De wens ten aanzien van het college is om vak-gedeputeerden zitting te laten nemen die boven de partijen staan. College zou dan meer open moeten adviseren, zodat Staten een grotere rol in de invulling van beleid krijgen.

Sluiting

Verslag gesprek informateur en Sterk Lokaal over collegevorming 2019-2023

<i>Gesprekpartners</i>	:	<i>mevrouw R. Goettsch (informateur) en mevrouw A. Van der Ham en de heren D. Oosterveen en J. Uffels (Sterk Lokaal)</i>
<i>Verslaglegging</i>	:	<i>mevrouw M. Kramer en mevrouw D. Strijker (provincie)</i>
<i>Locatie</i>	:	<i>provinciehuis te Assen</i>
<i>Datum</i>	:	<i>dinsdag 2 april 2019</i>
<i>Tijdstip</i>	:	<i>9.00 – 10.00 uur</i>

Opening

De informateur schetst het proces en benoemt welke onderwerpen in het gesprek aan de orde komen. Van het gesprek wordt een bondig verslag gemaakt. Het concept wordt voor goedkeuring aan de gesprekspartners voorgelegd. Alle definitieve verslagen worden door de informateur tijdens de extra PS-vergadering als bijlage bij het eindverslag openbaar gemaakt. Tegelijkertijd zal de informateur haar adviezen over de collegevorming weergeven. Tot die tijd blijft de inhoud van het verslag onder de gesprekspartners.

Terugblik PS-vergadering 28 maart (duiding verkiezingsuitslag)

De rekenkundige uitslag laat zien, dat GL twee keer zoveel stemmen heeft dan Sterk Lokaal. In zetels uitgedrukt is het echter een ander verhaal. SL is één van de vijf partijen die qua stemmen een groei heeft laten zien. Dat maakt de uitslag toch positief. Maar de andere kant is wel, het zijn landelijke verkiezingen geworden. FvD heeft bij iedereen zetels weggehaald. Belangrijk om de opdracht van de kiezer, een lastige opdracht, serieus te nemen. GL is de andere winnaar. Belangrijk volgens SL om de overeenkomsten te zoeken in plaats van de verschillen. Bij de andere zaken zouden PS een grotere rol kunnen hebben.

Terugblik huidige en vooruitblik komende collegeperiode

FvD zal mee moeten doen en verantwoordelijkheid moeten nemen. Ideologisch passen ze echter moeilijk bij andere partijen. Gewend om uitgebreide coalitieakkoorden te maken, daar zijn echter volgens SL ook andere keuzes in te maken.

SL vindt het jammer dat de huidige coalitie op de PvdA na, heeft gezegd dat ze met elkaar door willen. Dat geeft minder ruimte om recht te doen aan de uitslag.

Belangrijke inhoudelijke thema's komende collegeperiode

SL vindt de volgende thema's belangrijk:

1. Bereikbaarheid: bovengronds en ondergronds. Ondergronds gaat over digitale bereikbaarheid. Bereikbaarheid is voor scholieren belangrijk, voor bedrijven om zich in Drenthe te vestigen. Niet alleen asfalt, de rijkswegen en de provinciale wegen, maar ook spoor. Dat verbetert ook de leefbaarheid.
2. Economie, landbouw, natuur en toerisme: zien ze graag aan elkaar gekoppeld. Grote evenementen en de Toeristisch Recreatieve Zone zijn voor SL een thema dat de komende vier jaar de aandacht moet hebben.
3. Energie en klimaat: voor iedereen behapbaar en haalbaar, daar heeft de provincie een belangrijke rol in. Misschien is dat zelfs wel een nutsvoorziening.

PS-GS

Met een akkoord op hoofdlijnen veranderen de verhoudingen tussen PS en GS. Vorige college heeft daar een stap in gezet. Dat zal in nog grotere mate moeten gezien de uitslag van de verkiezingen. PS zal een grotere rol krijgen bij vrije onderwerpen.

Voorkeur collegevorming

SL is bereid om collegeverantwoordelijkheid te nemen, mocht dat nodig zijn.

De winnaars van de verkiezingen moeten meedoen. Dat zijn FvD en GL. Dat is voor SL de eerste keuze. SL realiseert zich dat FvD moeilijk matcht met de andere partijen, met name GL. De tweede keuze gaat uit naar een samenstelling van de huidige coalitie met GL. Getalsmatig kan het ook zonder CU. Op deze is een vijfde gedeputeerde niet nodig.

SL vindt een vijfde gedeputeerde niet noodzakelijk, met vier gedeputeerden kan het immers ook. In een vijf partijen-coalitie werkt één gedeputeerde namens meerdere partijen niet.

SL adviseert om een onafhankelijk formateur aan te stellen, die geen beoogd gedeputeerde is.

SL heeft op dit moment geen randvoorwaarden of breekpunten. Belangrijk vindt SL wel dat er gekeken wordt naar nieuwe energiebronnen.

Sluiting

Verslag gesprek informateur en FvD over collegevorming 2019-2023

Gesprekpartners : mevrouw R. Goettsch (informateur), de heer R. Camies, de heer J. W. Drukker en de heer H. Velzing

Verslaglegging : mevrouw M. Kramer en mevrouw D. Strijker (provincie)

Locatie : provinciehuis te Assen

Datum : dinsdag 2 april 2019

Tijdstip : 10.10 – 11.10 uur

Opening

De informateur schetst het proces en benoemt welke onderwerpen in het gesprek aan de orde komen. Van het gesprek wordt een bondig verslag gemaakt. Het concept wordt voor goedkeuring aan de gesprekpartners voorgelegd. Alle definitieve verslagen worden door de informateur tijdens de extra PS-vergadering als bijlage bij het eindverslag openbaar gemaakt. Tegelijkertijd zal de informateur haar adviezen over de collegevorming weergeven. Tot die tijd blijft de inhoud van het verslag onder de gesprekspartners.

Terugblik PS-vergadering 28 maart (duidingsdebat verkiezingsuitslag)

FvD was zeer verrast over de uitslag. De hoop was twee zetels. Goed te zien dat de opkomst bij de verkiezingen hoog was.

Terugblik huidige en vooruitblik komende collegeperiode

Vooruitkijkend wil FvD niet vanaf de zijlijn toekijken, maar actief meedoen.

Belangrijke inhoudelijke thema's komende collegeperiode

FvD vindt de volgende thema's belangrijk:

1. Veiligheid: belangrijk om in te zetten op het vergroten van het veiligheidsgevoel. Indruk is dat er sprake is van meer geweld tegen elkaar. Voorbeeld: Buslijn Emmen – Ter Apel is in de avonduren feitelijk opgeheven, omdat chauffeurs die diensten niet veilig kunnen draaien. Drugsactiviteiten zullen zich denkbaar gaan verplaatsen van Noord-Brabant naar Drenthe. Er moet nagedacht worden over hoe je dat buiten deur kan houden.
2. Koopkracht: behoud daarvan. Provincie heeft een rol via de opcentenbelasting. Vrij besteedbare inkomens gaan snel naar beneden en dat moet worden stopgezet.
3. Klimaat: focus zou moeten liggen op proefondervindelijke, kleinschalige innovatie. Pas op de plaats wanneer het aankomt op nieuwe projecten. Wel trouw aan de wet; als het moet dan moet het. Voorstander van zonnepanelen op daken. Ter voorkoming van weerstand zou bottom-up toegewerkt moeten worden naar andere energievormen. Windmolens en zonneparken tot wettelijk minimum beperken en indien onvermijdelijk (want van hogerhand opgedrongen) op verstandige wijze een plek in de omgeving geven. In nieuwe situaties moet Drenthe stevige hand hebben in het invulling geven aan deze opgave, in nauw overleg met betrokkenen. Afwachtende houding in klimaatopgave aannemen tot superieure CO2 neutrale technologieën effectiever en efficiënter zijn.
4. Leefbaarheid/scholing: probeer hoogopgeleide jongeren in Drenthe te behouden. Versterk bestaande samenwerkingsvormen tussen bedrijven en hoger onderwijs. Bijvoorbeeld uitbouwen van initiatieven als Astron in Dwingeloo. Zorgelijk dat jeugd wegtrekt; negatieve impact op sport en cultuur.
5. Landschap: focus op een harmonieuze samenleving waar natuur en milieu bereikbaar en in balans zijn. Agrarische sector moet in stand blijven zoals het is. Doorn in het oog is bodemverontreiniging en bomenkap. Inwoners maken zich zorgen. Bomenkap is moeilijk uit te leggen nu CO2 verlaging prioriteit heeft. Zet in op het versterken van biodiversiteit en het aan elkaar verbinden van natuurgebieden.

PS-GS

Er is niet gesproken over samenwerking PS-GS.

Voorkeur collegevorming

Bereidheid tot het nemen van collegeverantwoordelijkheid. FvD geeft aan dat hun standpunten niet in beton zijn gegoten. Voorkeur voor vier partijen-coalitie met PvdA, CDA en VVD. Vijfde partij is niet nodig. Werkt ook kostenbesparend. Vertrouwen dat er voldoende basis is om met deze partijen samen te werken, maar sluit bij voorbaat niemand uit. Breekpunt: het verder doorvoeren van klimaatplannen (windturbines en zonneweiden) door PS Drenthe, anders dan het absolute minimum dat van hogerhand dwingend wordt opgelegd.

Sluiting

Verslag gesprek informateur en PvdA, FvD, VVD en CDA

<i>Gesprekpartners</i>	:	<i>mevrouw R. Goettsch (informateur), de heer C. Bijl (PvdA), de heer H. Loof (PvdA), mevrouw J. Roggen (PvdA), de heer J. W. Drukker (FvD), de heer H. Velzing (FvD), mevrouw W. Meeuwissen (VVD), de heer H. Brink (VVD), de heer H. Jumelet (CDA) en de heer B. van Dekken (CDA)</i>
<i>Verslaglegging</i>	:	<i>mevrouw M. Kramer en mevrouw D. Strijker (provincie)</i>
<i>Locatie</i>	:	<i>provinciehuis te Assen</i>
<i>Datum</i>	:	<i>woensdag 10 april 2019</i>
<i>Tijdstip</i>	:	<i>11.00 – 12.30 uur</i>

Opening

De informateur schetst het proces en benoemt welke thema's in het gesprek aan de orde komen. Ze wil haar bevindingen uit de eerste gespreksronde toetsen als tussenstap in het informatieproces. In dit gesprek staat een nadere verkenning op de inhoud en de relatie centraal. Er is nadrukkelijk geen sprake van onderhandelingen. Van het gesprek wordt een bondig, naar de partijen herleidbaar verslag gemaakt. Het concept wordt voor goedkeuring aan de gesprekpartners voorgelegd. Een reactie kan tot uiterlijk vrijdag 12 april 12.00 uur.

Thema's

Hieronder volgen de standpunten per partij.

• Sociale agenda

PvdA: PvdA start met een introductie op wat zij onder sociale agenda verstaat. In de campagne is aandacht gevraagd voor de sociale agenda vanwege de overtuiging dat er de komende bestuursperiode - in tegenstelling tot de afgelopen acht jaar - meer aandacht voor de sociale agenda moet komen. Daarnaast is het thema verbinding de rode draad van het verkiezingsprogramma van de PvdA. Onderwerpen die ze graag op de agenda ziet: laaggeletterdheid, voorzieningen zoals bibliotheken, zorgtafel en wonen. Ze is zich ervan bewust dat het geen kerntaak is, maar ziet een duidelijke meerwaarde voor de provincie in de rol van verbinder en aanjager. Samenwerkend met gemeenten. Van potentiële coalitiepartners wil ze horen hoe zij tegenover een sociale agenda staan.

FvD: FvD spreekt uit dat zij achter de sociale agenda staat zoals door de PvdA omschreven. De verbindende rol in de samenleving ziet zij ook voor zich. Ze ziet dat er veel moet gebeuren op sociaal vlak. Op de vraag hoe de sociale agenda zich verhoudt tot het standpunt in het verkiezingsprogramma - dat de provincie zich moet beperken tot kerntaken - wordt geantwoord dat ze los van of het wel of geen kerntaak is, dit een belangrijk thema vindt. Over de mate van concreetheid moet discussie mogelijk zijn. Ze geeft ook aan dat het voor FvD als nieuwelingen in Provinciale Staten nog niet helemaal bekend is wat de kerntaken van de provincie zijn. Er is bereidheid om financiële middelen voor een sociale agenda vrij te maken. FvD geeft aan dat het vrij besteedbare inkomen nog nooit zo laag is geweest en daarom vindt ze het behoud van koopkracht belangrijk. Minima moeten zoveel mogelijk worden ontzien in lastenverhogingen. Als voorbeeld wordt de motorrijtuigenbelasting genoemd. Ze vraagt zich af of de provincie daar een rol kan pakken waar het gaat om het verlagen van de lasten voor de minima.

VVD: VVD vindt de sociale agenda een belangrijk thema, ondanks dat het geen kerntaak is. De onderwerpen als zorg en laaggeletterdheid onderschrijft ze. Iedereen moet mee kunnen doen in de maatschappij. Hierbij zijn vooral werk maar ook leefbaarheid, waaronder dorpshuizen van belang. Als je als provincie het verschil kunt maken binnen dit thema, dan moet je dat doen. De twaalf plus één is dertien-gedachte. Verder geeft ze aan dat de sociale agenda niet ter discussie staat, wel de concrete oplossingen die de afgelopen bestuursperiode als motie voorbijkwamen. Wens is om te komen met oplossingen waar het veld ook de meerwaarde van ervaart. Als extra

financiering nodig is, dan zullen andere budgettaire keuzes gemaakt moeten worden. Bij voorkeur blijft verhoging van de opcenten achterwege.

CDA: CDA ziet een tweedeling in de maatschappij in onder andere inkomen en kansen voor jongeren in onderwijs. Ze verwacht dat de discussie over de rol van de provincie hierin – die de afgelopen bestuursperiode aan de orde is geweest – weer terugkomt in PS. Ze ziet grote opgaven op het gebied van wonen en zorg. Extra inzet betekent keuzes maken.

Samenvattend: De informateur ziet dat de partijen hetzelfde doel voor ogen hebben met de sociale agenda. Ze herkennen dezelfde problematiek, vinden het urgent en zijn zich bewust van de rol die de provincie hierin kan pakken. De vertaling naar de uitvoering moet nog vorm krijgen. De financiering van de sociale agenda moet ook nog uitgewerkt worden.

- ***Klimaat en energie***

De informateur licht toe dat in de eerste gespreksronde veel vragen zijn gesteld over het standpunt van FvD ten aanzien van klimaat en energie.

FvD: FvD heeft twijfels over het investeren in bewezen inferieure technologie als zonneweides en windmolenparken. FvD wil een afwachtende houding tot nieuwe technologieën zich bewezen hebben met als einddoel thoriumcentrales. In de tussentijd hebben ze geen bezwaar tegen kleinschalig zon op daken, maar wel tegen andere oplossingen. Als er besluitvorming uit Den Haag komt, willen ze alleen doen wat op grond van wet- en regelgeving niet te vermijden is. FvD wil geen eigenstandige rol van de provincie in de transitie zoals de RES (Regionale Energie Strategie) beoogt. FvD kan zich niet vinden in de RES zoals die nu wordt ingezet.

FvD stelt de vraag hoe er door de partijen tegen windmolens in relatie tot de natuur wordt aangekeken.

PvdA: PvdA geeft aan dat iedereen aan de slag moet met de uitvoering van de RES. Bij het opstellen van de RES zitten alle belanghebbenden aan tafel. Op de vraag van FvD over windmolens in relatie tot natuur wordt geantwoord dat het een zoektocht is. In het verleden was het standpunt om de natuur te sparen. Tegenwoordig zijn er voorbeelden waarin windmolens harmonieus opgaan in de natuur. Het wordt altijd in samenhang beschouwd. Ze sluit niet uit dat over veertig jaar een andere techniek dan windmolens wordt toegepast in het realiseren van de klimaatdoelen.

VVD: VVD geeft aan dat een transitie naar andere energievormen ingezet moet gaan worden. De techniek die er nu is moet daarvoor ook benut worden. De komende jaren moeten stappen gezet worden, met oog voor en rekening houdend met de omgeving. Bovendien stap voor stap en betaalbaar.

CDA: CDA ziet de urgentie van de energietransitie. De wereld kan niet op de huidige voet doorgaan. In gezamenlijkheid moet bepaald worden welke stappen nodig zijn. Voor het CDA is het landschap veel waard. De energiestrategie vraagt om keuzes in het gebruik van de ruimte. Hierdoor zal het landschap zich verder ontwikkelen.

Samenvattend: De informateur ziet dat niemand de klimaatverandering ontkent. Tussen FvD en de andere partijen zit veel verschil in het zoeken van oplossingsrichtingen binnen dit thema.

- **Maatschappijvisie**

De informateur licht toe dat het binnen dit thema gaat om onderwerpen als migratie, veiligheid en ondermijning. De ervaring leert als dit soort onderwerpen opkomen, de bestuurlijke stevigheid van grote waarde is.

CDA: In het huidige college is het standpunt: iedereen doet ertoe en iedereen doet mee. Als je dit thema laadt, dan komen sociale kwesties op waar de provincie vanuit haar kerntaak vaak geen rol in heeft. Een voorbeeld hiervan is de opvang van vluchtelingen waar drie jaar geleden een rol in is gepakt in samenwerking met gemeenten onder leiding van de Rijksheer/ commissaris van de Koning. CDA wil graag met de partijen verkennen in hoeverre er steun voor dit soort sociale vraagstukken is.

FvD: FvD geeft aan dat haar landelijke standpunt is dat bepaald moet kunnen worden wie wel of niet Nederland binnenkomt. FvD ziet dit als een ethische kwestie. Mensen in nood moeten geholpen kunnen worden, maar doordat misbruik niet voorkomen kan worden zitten er haken en ogen aan. De bijvangst, in de zin van economische vluchtelingen, moet niet dusdanig groot worden dat het draagvlak van de oorspronkelijke beslissing ondermijnd wordt.

PvdA: PvdA vindt het zoals gezegd belangrijk dat iedereen mee doet en wil daarom van FvD weten of ze nog achter haar verkiezingsprogramma staat waar het gaat om de vrees voor verdergaande islamisering door massale immigratie. FvD antwoordt hierop bevestigend.

Samenvatting: De informateur concludeert dat ook op dit thema verschillende standpunten zijn. Het probleem wordt in het algemeen herkend. De manier waarop ernaar gekeken wordt, is duidelijk verschillend.

Sluiting

De informateur vat samen dat partijen in de sociale agenda mogelijkheden hebben aangegeven om tot overeenstemming te komen. Op de onderwerpen klimaat en energie en maatschappijvisie liggen de standpunten verder uit elkaar.